

Posudek oponentky

Vandrovcová, Lenka: Soběslavské testamenty a písemnosti pozůstalostního řízení 1455-1550: možnosti jejich využití. Diplomová práce FF UK v Praze, Praha 2012.

Autorka se ve své práci soustředila na možnosti využití ve starším i novějším bádání poměrně frekventovaného pramene – kšaftů. Soubor 83 kšaftů z menšího poddanského města Soběslavi byl již edičně zpřístupněn i částečně badatelsky využit, což usnadnilo práci s prameny a poskytlo určité vodítko při jejich vyhodnocení na straně jedné, na druhé straně otevřelo prostor pro některé korektury, nová zjištění a odlišné interpretace. Autorka si uvědomuje úskalí spojená s vybraným souborem pramenů, především pokud jde o jeho reprezentativnost, k níž je oprávněně skeptická. V úvodních partiích práce ukazuje znalost novější české literatury k tématu, regionální literatury i tématicky příbuzných kvalifikačních prací (H. Říhová). Přehledné kapitoly o dějinách Soběslavi do poloviny 16. století a o městské správě v tomto období jsou založeny vesměs na literatuře, avšak jsou proporční vzhledem k rozsahu práce a vytvářejí vhodný rámec pro další výklad. Pasáž o testamentární praxi se opírá o literaturu, je ovšem nutno podotknout, že praxe se od teoretických postulátů občas odlišovala. Diplomatický rozbor dochovaných testamentů poněkud trpí formulační nejasností a neobratností – např. koroborace ohlašuje způsob ověření, samotná pečeť není koroborací. Je-li přímo v citovaném prameni řeč o přitíštění pečeti, nežádal testátor o její přivěšení – to je třeba rozlišovat. To, zda pečeť sloužila k uzavření, byla přitiskována na otevřenou písemnost či přivěšena, lze ostatně na dochovaných písemnostech většinou celkem snadno rozeznat. Přivěšená pečeť by byla výjimečná, skutečně v souboru testamentů je (s. 28)? Na s. 29 by bylo vhodné uvést citaci k listině Jindřicha z Rožmberka z 18.9. 1390.

Pramen je využitelný pro širokou škálu zkoumání. Kromě základního obsahového rozboru testamentů se autorka rozhodla zvláště sledovat dva okruhy: jednak testamenty prokazatelně příbuzných, jednak geografický horizont testátorů. Autorka se zde neubráníla jisté popisnosti na úkor interpretace. Nicméně se jí podařilo získat nová zjištění (rozšíření počtu příbuzenských vazeb oproti výsledkům předchozích badatelů, slabá vazba mezi stavbou kostela a zbožnými odkazy) i prokázat možnosti testamentů jako prosopografického a genealogického pramene (zvl. kapitola o rodině Račmanů). Oddíl „Ekonomické vazby testátorů“ informuje spíše o geografickém horizontu, v němž se obyvatelé Soběslavi běžně pohybovali. Zjištění, že nejhojnější kontakty byly s lokalitami do vzdálenosti 20 km není překvapivé (do této vzdálenosti bylo skutečně možno osobně dohlížet na své zájmy – byla v dosahu jednodenní cesty), za samostatné zamyšlení by možná stála relativně větší početnost vazeb na některá města (např. České Budějovice). Objevují se v kšaftech kombinace příbuzenské vazby a vztahu k určité lokalitě? Projevil se nějak rozdíl mezi katolickými a utrakvistickými místy? Z autorčina výkladu se zdá, že nikoli, resp. že nebyl zřejmě brán v potaz. Práce je psána přehledně se snahou o korektní české formulace, byť někdy není stylizace příliš šťastná – např. „tuto kapitolu bych začala“ – s. 8. Pokud práce přímo jmenuje „testamenty a písemnosti pozůstalostního řízení“, bylo by vhodné věnovat více pozornosti i oněm dalším písemnostem. Autorka je použila hlavně ve výkladu o Račmanech, rozhodně by však stála aspoň za zamyšlením otázka jejich existence v Soběslavi ve sledovaném období, příp. i v komparaci s některými údaji v často citované práci R. Šimůnka (možnost existence knihy testamentů ap.). Za zmínku by stála i testamentární praxe v dalších městech regionu (listinnou formu měly např. i testamenty z Českých Budějovic). V seznamu vydaných pramenů působí poněkud zvláštní údaj o CIM II, předsunutý záznamu o CIM I a navíc datovaný 1985, také odkaz na IV. díl této edice je zkomolený. Údaje o archivním uložení privilegia z roku 1390 jsou poněkud neúplné, nadto chybí odkaz na jeho edici v CIM IV-1, s. 209-211, č. 140. Originál je ovšem latinský, to by však absolventku magisterského studia nemělo až tak zaskočit.

Práce splňuje požadavky kladené na práci magisterskou a může být podkladem obhajoby. Navrhované hodnocení: velmi dobře.

Prof. PhDr. Hana Pátková, PhD.